Gyergyótölgyes ✦ Településszerkezet
Tulgheș ✦ Structura localității

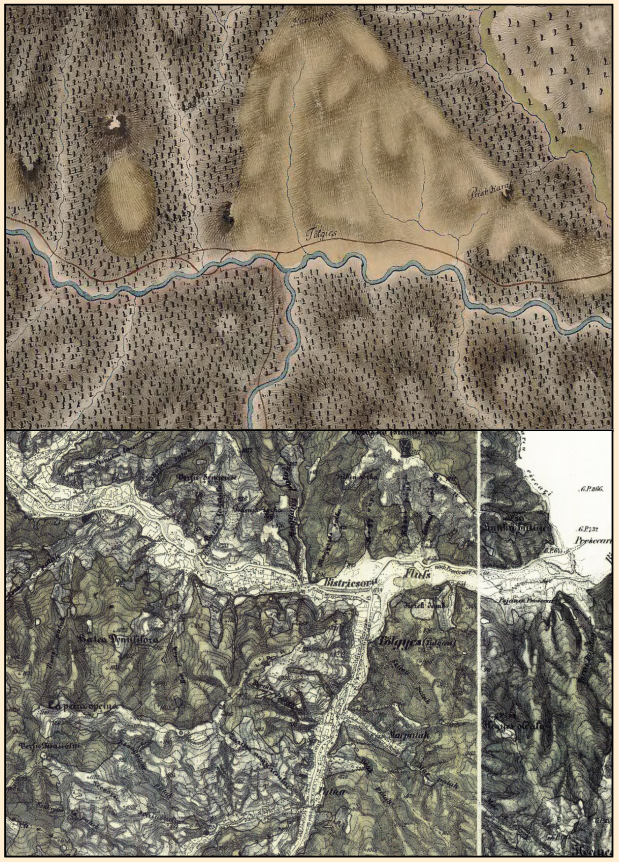

Orbán Balázs így ír Tölgyesről: „Egy hid választja el Hollótól *Tölgyest*, mely éppen ugy, mint az előbbi, szét van szórva a fő és mellékvölgyen lapályán. E két falu (melyek különböző részekre oszolnak, mint Baraszó, Márpatak, Nagyrez, Putna) közel négy mérföld hosszu területen van szétszórva, lakóinak száma meghaladja a 2000-et."

A település szerkezete a növekedés következtében nem változott: a házak vonala messzi kanyarog a mély, hosszú, elágazó völgyekben.
Nevét az ezen a tájon ritka tölgyerdeiről kapta.

Kialakulását a 18. századi besztercei tutajozásnak köszönheti, melynek köszönhetően a gyergyói fa- és borvízszállítmányok messze eljuthattak. Itt volt a moldvai vám, a kereskedőúton továbbhaladva a Kis-Beszterce völgyébe visz az út, ahonnan Moldvába s Bukovinába igyekeztek a megrakott szekerek.

Orbán Balázs descrie astfel localitatea Tulgheș: „Tulgheșul este despărțită cu un pod de comuna vecină Corbu, ambele fiind amenajate împrăștiat pe câmpiile văilor principale și secundare. „Aceste două așezări care se împart la rândul lor în mai multe părți (Baraszó, Márpatak, Rezumare, Putna), sunt întinse pe un teritoriu de patru mile și numărul locuitorilor depășește 2000."

Structura localității nu s-a schimbat dealungul extinderii acestuia: linia caselor șerpuiește adânc și lung în văile ramificate.
Numele așezării provine din denumirea în limba maghiară a pădurii de stejar, fiind un soi rar pe aceste meleaguri.

Apariția localității este meritul plutăriei bistrițene din sec. al 18.-lea, astfel putând transporta cu o mai mare eficiență, și mai departe, apa minerală și lemnul din zona Gheorgheniului. În apropiere a fost vama spre Moldova, astfel aici treceau căruțe încărcate, prin valea Bistriței Mici, pe drumul comercial spre Moldova și Bucovina.

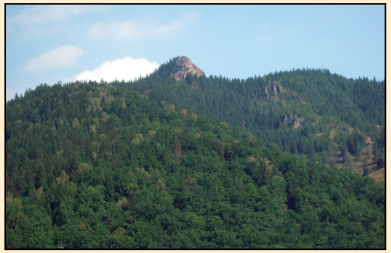

FALUKÉP-VÉDELMI PROGRAM

PROGRAMUL DE OCROTIRE A IMAGINII SATULUI

2009

Hargita Megye Tanácsa

A kiállítás támogatója a Nemzeti Kulturális Alap

Gyergyótölgyes ♦ Házak, kapuk
Tulgheș ♦ Case, porți

A város központjába zsidó telepesek költöztek, kik itt emelték díszesebb polgári házaikat, villáikat. Kifelé haladva a betelepült magyarok építkeztek. Itt-ott még állnak a díszes oromzatú, századelőn épített házaik. A falu peremterületein telepedtek le az először csak pásztorkodó életmódot folytató román családok.

În centrul comunei s-au așezat familii de evrei, care aici și-au construit case și vile orășenești. În jurul centrului evreiesc s-au grupat familiile maghiare. Icicolo se mai zăresc aceste case cu timpane decorate, construite la începutul sec. al XX.-lea. Pe marginea satului s-au așezat familiile române.

A forgalomtól elzártabb részeken, a völgyek eldugottabb sarkaiban megmaradtak a legelsőként ide a Gyergyói-medencéből érkező székelyek házai, melyeken szerencsére, nem fogott a mai kor romboló, átfestő, átalakító szele. Egységes faluképpel ezekben az elzártabb részeken találkozhatunk, ahol megmaradtak a deszkakerítéssel szegélyezett girbe-gurba utcák, a szabálytalan alakú telken a nem utcafrontra épített házak rendszere, melyek a régmúlt idők halmaztelepüléseit idézik.

În zonele mai ascunse a văilor secundare au rămas neatinse casele secuiilor mutate aici din depresiunea Gheorgheniului, care astfel au fost protejate de moda distrugătoare al epocii prezente. În aceste părți izolate putem regăsi o imagine unitară a satului (a străzii), unde sunt păstrate linia vernaculară a străziilor, aliniate cu garduri tradiționale din scândură, loturi cu forme neregulate, și unde casele nu sunt aliniate la stradă.

Székely kapuval és szép megjelenésű fakapukkal is találkozhat az ide ellátogató, melyek ugyancsak az elzártabb részeken rendeződnek szép egységbe, itt szebbítik a festői tájjal keretezett utcaképet.

Putem întâlni frumoase porți secuiești, și diferite porți de lemn tradiționale, care la fel se aranjează într-o unitate doar în aceste părți ascunse, înfrumusețând imaginea stradală încadrată cu peisajul pitoresc.

FALUKÉP-VÉDELMI PROGRAM

PROGRAMUL DE OCROTIRE A IMAGINII SATULUI

2009

Hargita Megye Tanácsa

A kiállítás támogatója a Nemzeti Kulturális Alap nka Nemzeti Kulturális Alap

Gyergyótölgyes ✦ Gazdasági épületek
Tulgheș ✦ Anexe gospodărești

A kaszálókon sorakozó szénapajták elszórtan néznek alá a völgyeket szegélyező dűlőkről. A tulajdont jelző léckerítések szépen csipkézik a legelőket, vígan szaladnak a telkek között. A csűrök fából épült boronafalúak. Kőből kirakott istállóval elvétve találkozhatunk.

Grajdurile și șurele singuratice se ivesc ici-colo de pe dealurile înălțate din văi. Gardurile de lemn ca semn de proprietate decorează și desparte pășunile, loturile. Șurile sunt construite cu ziduri din bârne de lemn. Mai rar putem întâlni grajduri cu ziduri din piatră.

A területen majd egy tucat fűrészmalom s vízimalom üzemelt, melyből ma egy maradt meg „mutatóba". Ez egy magántelken található, s szerencsére, műemlék besorolású, védelmet élvez. A közeli pataktól kiépített, zsilipekkel kiépített fa malomárok fut, mely hajdanán „sorba kötött" malmokat szolgált ki.

În teritoriu au funcționat mai multe mori de apă și mori de cherestea, din care a rămas doar unul. Acesta se află pe o proprietate privată, și într-un mod norocos este protejat ca monument istoric. În șuvoiul din apropiere se află stavila care a servit un întreg șir de mori.

A kertek ékei a gazdasági udvar kisebb építményei. Kő-fa-zsindely anyagú kerekes kutak, gémes kutak, fásszínek a több évtizedes használat folytán hozzá nőttek a portákhoz. Külterületen egy-egy szénapajta közt a dűlő alján rakott kőfalú pincével is találkozhatunk.

Bijuteriile grădinilor sunt și construcțiile mai mici. Fântânile cu roată din piatră-lemn-șindrilă, cele cu cumpănă, șopronul, au devenit indispensabile după folosirea acestora zeci de ani, formînd o unitate arhitecturală cu celelalte construcții. Pe dealurile din extravilan, între grajduri, putem întâlni și câte o pivniță zidită din piatră.

FALUKÉP-VÉDELMI PROGRAM

PROGRAMUL DE OCROTIRE A IMAGINII SATULUI

2009

Hargita Megye Tanácsa

A kiállítás támogatója a Nemzeti Kulturális Alap nka Nemzeti Kulturális Alap

Gyergyótölgyes ♦ Látványosságok
Tulgheș ♦ Puncte de atracție

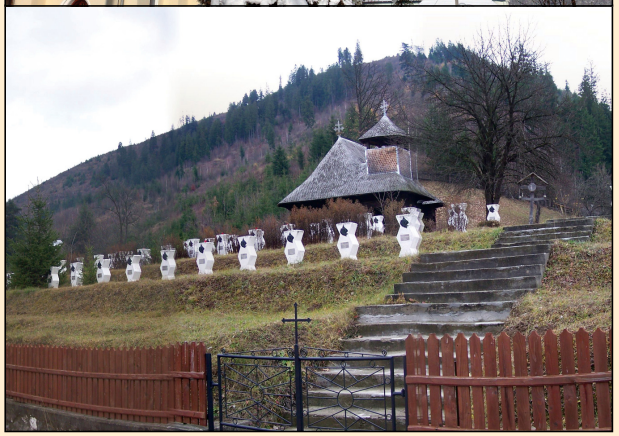

Első kápolnája 1817-re, római katolikus temploma 1890-re datálódik. A településen több ortodox templomot építettek, ezek közül a legöregebb az 1813-ban fából épített Már-patak völgyében található. A zsindellyel fedett templomban faoltár és szép ikonok láthatók.

Prima capelă este datată din 1817, iar biserica romano-catolică din 1890. În localitate s-au construit mai multe biserici ortodoxe, cea mai veche fiind cea din valea pîrîului „Már", din 1813. Acesta este construită din lemn, acoperită cu șindrilă, în biserică putem admira altarul din lemn și icoanele deosebite.

A községben több mint 30 ásványvízforrás található. Ilyen borvízforrások találhatók a Balázs-patak völgyében, s annak mellékvizeiben.

În comună sunt peste 30 de izvoare de apă minerală. Astfel de surse se găsesc și în valea pârâului „Balázs".

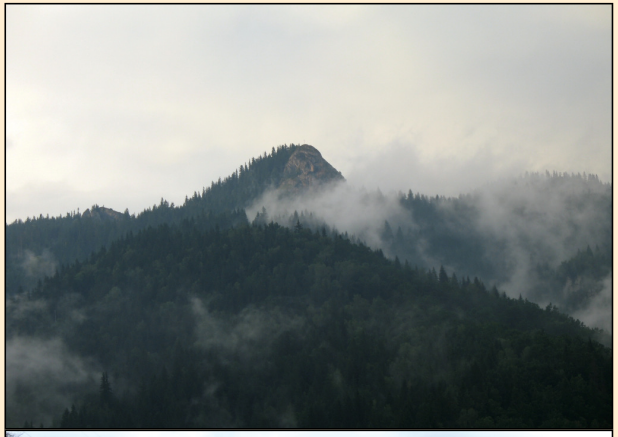

A környező tájba előszeretettel járnak a gyalogtúrák szerelmesei. Több jelzett útvonal, kitaposott ösvény szeli a környező hegyeket. A város fölé ikonikusan magasodik a Veres-kő, ahonnan csodálatos kilátás nyílik a városra, s a környező vidékre.

Peisajul este vizitat cu multă plăcere de turiști. Există mai multe cărări în munții din jur, semnalizate corespunzător pentru drumețiile turiștilor. Deasupra orașului se înalță vârful „Piatra roșie" de unde putem admira de sus comuna și întregul peisaj.

FALUKÉP-VÉDELMI PROGRAM

PROGRAMUL DE OCROTIRE A IMAGINII SATULUI

2009

Hargita Megye Tanácsa

A kiállítás támogatója a Nemzeti Kulturális Alap nka